

SIMON NORFOLK

Simon Norfolk angol fotográfus munkássága már több, mint húsz éve a „harcmező” jelentésének megragadása és kiterjesztése köré összpontosul. Dolgozott a világ legborzalmasabb háborús övezeteiben és menekültválságok helyszínén, de legalább annyira jártas a hadászati rendszerek tervezéséhez használt szuperszámítógépek vagy nukleáris rakéták tesztelésének fotózásában is.

SZERKESZTŐ | SOLTÉSZ REZSÓ

AFSHAR - földig rombolva

CSATAMEZŐK FOTÓSA

Simon izgalmas életpályája élet-pályája felkeltette az érdeklődésemet. Gazdag archívuma láttán, egyre inkább az volt az érzésem, hogy lehetetlen feladatra vállalkoztam, de már késő volt, benne voltam és nem hátrálhattam meg. Sajnos be kell vallanom, teljességre nem vállalkozhattam, arra viszont feltétlenül, hogy felkeltsem olvasóink érdeklődését a dokumentarista fotográfia iránt elkötelezett, angol fotográfusra, hihetetlenül gazdag és érdekfeszítő munkásságára...

Simon Norfolk 1963-ban, a nigériai Lagosban született, jelenleg a Kelet-angliai

Hove városában és Kabulban él... Munkássága széles körben elismert: 2005-ben a Les Rencontres d'Arles fesztiválon Discovery-díjat nyert, az International Center of Photography 2004-ben Infinity-díjjal jutalmazta, 2002-ben pedig elnyerte a European Publishing Awardot. 2003-ban Citibank-díjra (a jelenlegi Deutsche Börse-díj) jelölték, valamint 2013-ban Pictet-díjat kapott, emellett több World Press Photo és Sony World Photography díjat is magáénak mondhat.

Munkáiból négy monográfiát jelentetett meg, melyek az „Afghanistan: Chronotopia” (2002), amit öt nyelven adott ki, a „For Most

Of It I Have No Words” (1998) a népi társak helyszíneiről, a „Bleed” (2005) című, a boszniai háborúról, valamint a legutóbbi, a „Burke + Norfolk: Photographs from the War in Afghanistan” (2011).

Művei megtalálhatóak jelentősebb képgyűjteményekben, úgymint a Houston Szépművészeti Múzeum, a Los Angeles-i Getty, a San Franciscó-i Modern Művészetek Múzeuma, a londoni Wilson Centre for Photography, valamint Sir Elton John fotógyűjteménye. Fotóit számos helyen kiállították Brightontól egészen Ulánbátorig, 2011-ben pedig „Burke + Norfo-

AFGHANISTAN: CHRONOTOPIA

Afganisztán egyedülálló, semmilyen más háború dulta tájhoz sem hasonlítható, nevezhetnénk akár a Háború Régészeti Múzeumának is. A 80-as évekből hátrahagyott szovjet tankok és csapatszállítók maradványai mintegy roncsmetétként hevernek a mezőkön. Azokon a helyeken, melyeket a közelmúlt amerikai és brit légitámadásai semmisítettek meg, az épületekből csupán eltorzult fémszerkezetek és elszennesedett fagerendák maradtak. A pusztítás, sosem múlik el nyomok nélkül: egy 7 tonnás amerikai bomba által megsemmisített épület másfajta történelmi emléket hagy hátra, mint egy Kalasnyikov-lövedékek ezrei által a csontjágig rombolt szerkezet. Afganisztán kronotópiája hasonlatos egy széttört tükörhöz, mely a múlt sarában hever, és melynek csillogó darabkái a korábbi civilizációk és az elveszett nagyság emlékét visszahangozzák.

„Simon Norfolk dokumentarista munkásságának néhány jelentősebb állomását, most fejezetekre bontva mutatjuk be...”

„Ik” című sorozata egyike volt az első egyéni fotókiállításoknak, melyeknek a londoni Tate Modern galéria adott otthont.

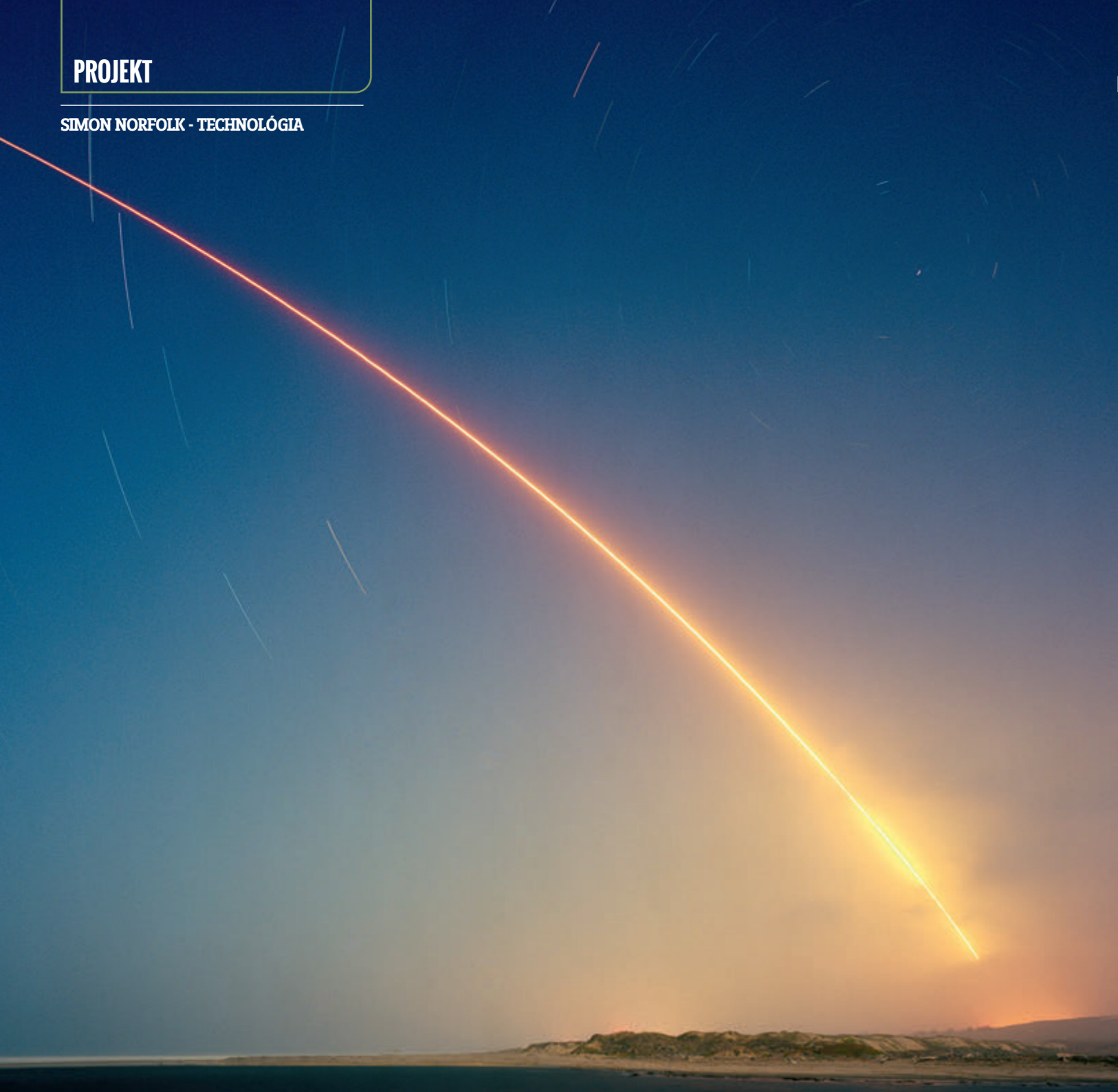
Egyik kritikusa így jellemezi: „Napjaink elsőszámú dokumentarista fotósa. Szenvédéllyel teli, intelligens és politikailag érzékeny. Nem találni mást a szakmában, aki az övéhez fogható látásmóddal és világgossággal rendelkezne.” Simon Norfolk jelenleg az egész előkelőnek mondható 44. helyet foglalja el a Digital Camera World magazin által összeállított, a világ valaha volt 55 legjobb fotósát felsoroló listáján.

Ezek a képek egy nagyobb „Et in Arcadia Ego” projekt részeként készültek, melyben azt igyekeztem megragadni, hogy a háború és a háborúk megvívásának szükségessége hogyan formálták világunkat.

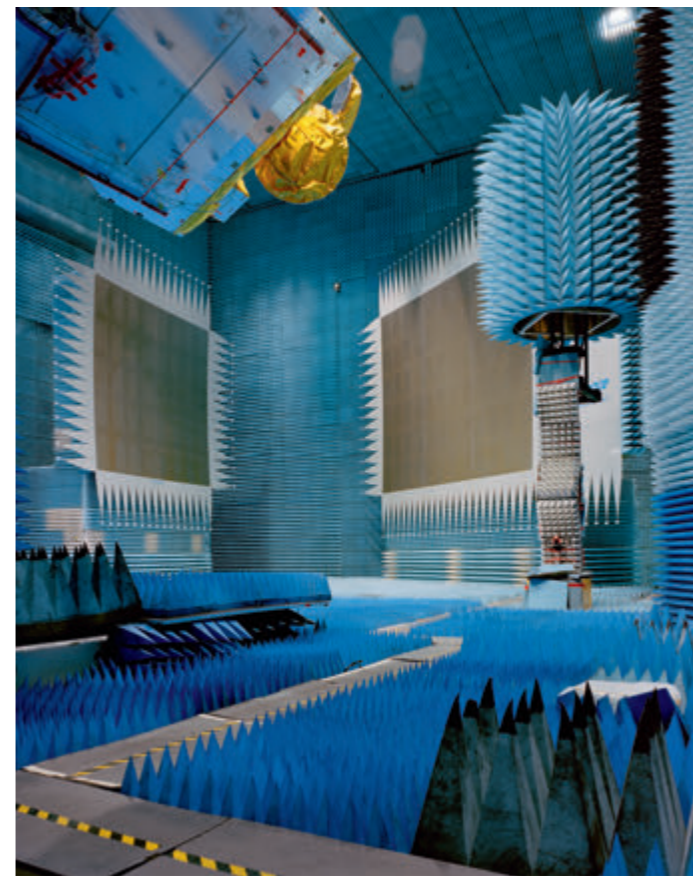
Afganisztán és Irak harcmezői a legszembetűnőbb megnyilvánulásai ennek a folyamatnak. A konfliktus azonban sokféle tájon és felületen megmutatkozhat, melyet a háború kreált: a semmiből felhúzott menekültvárosokban, az elektronikus lehallgatások teremtette bizzarr környezetekben. A bemutatott képek mindegyike a szeptember 11-ei terrortámadások óta készült, ami egy nagyon különleges időszak arra, hogy egy új globális birodalom megteremtéséről gondolkodjunk: a létrehozásához vezető brutalitásról, és arról, amit ezek az új romok jelentenek mindannyiunk számára.

Alumínium-hulladék tározó tó a Karakaji (Bosnia) alumíniumműveknél. 1995. július 14 délutánján és esetéjén bosnyák muszlim férfiak és fiúk százait kényszerítették teherautókra, majd az alumíniumgyárba szállították és kivégezték őket. Több holttestet feltehetőleg a tóba dobtak, míg a többi tömegsírokban nyugszik (A kép „Bleed” című könyvből származik. 2005/06-ban kiállításra került az Oregon állambeli Portland Blue Sky galériában, valamint a Les Rencontres D’Arles fesztiválon és a londoni Photographers’ Gallery-ben.)

Glory Trip 197. Egy töl-
tet nélküli Minuteman
III nukleáris rakéta a
NNSA (Nemzeti Nukle-
áris Biztonsági Hivatal)
kísérlete során, melyet
a kaliforniai Vanden-
berg légitámaszpont-
ról lőttek fel. A rakéta
egyetlen visszatérő
egysége közel 8500
km-et tett meg a Guam
melletti célterületig.
(2008. május)

↑ Visszhangmentes terem az EADS Astrium vállalat toulouse-i létesít-
ményében, mely a világűr csendjének és életteleniségének szimulálá-
sára használatos a műholdak fellövését megelőző tesztelés során.

A Guyana Űrközpont a Francia Guyana-i Kourou-ban, 2009 októberé-
ben. Előkészületi munkálatok folynak az Astra 3B TV televíziós műhol-
dat szállító Ariane rakéta fellövéséhez. Az üres csarnok a rakéta egy-
ségeit várja a végső összeszereléshez. (A fotó a műhold gyártójának
megbízásából készült.) ↓

← A Microsoft óriási és titokzatos adatköz-
pontja a Washington állambeli Quincy-ben.
Jártam már olyan börtönökben, amiket ke-
vésbé őriztek szigorúan, mint ezt a helyet.
A fotón az egyik szerverszoba látható, mely
e-mailjeink milliárdjainak ad otthont. Vala-
milyen oknál fogva az engem kísérő dolgozó
igyekezett minden Hewlett Packard logót
ragasztószalaggal kitakarni. A kép a New York
Times Magazine számára készült, az internet
láthatatlan infrastruktúrájának bemutatására.

The long war in Afghanistan / A hosszú háború Afganisztánban

Az Afganisztánban valaha készült első fényképek John Burke (1843?-1900) ír fotográfus nevéhez fűződnek. Amint megpillantottam Burke fotóit, különleges nézőpont tárult elém az afganisztáni háború kapcsán. 2010-ben a Tate Modern múzeum felkért egy újabb fotósorozat készítésére Afganisztánban. Munkám során képletesen Burke-öt választottam partneremül, képeinek jelenkori megfelelőit

keresve napjaink Kabuljában. Nagy örömmel szolgálok, hogy 2011-es közös kiállításunk a Tate Modern múzeumban egyben Burke első angol kiállítása is volt, mintegy 110 évvel halála után.

A fotósorozat World Press Photo Award és a Sony World Photography Award díjakat nyert és az évek során számos kiállítás keretében mutatták be: Galerie Le Carré d'Art, Ren-

nes, Franciaország; Millennium Art Museum, Peking; Museo dei Fori Imperiali, Róma; Sori Arts Centre, Jeonbuk Art Centre, Jeonju, Dél-Korea; The Crawford Art Gallery, Cork (mely Burke első kiállítása volt szülőhazájában, Írországból!); La Galerie Nationale de la Tapisserie, Beauvais, Franciaország; Fotomuseum Antwerpen; valamint a Noorderlicht fotófesztivál, Groningen, Hollandia.

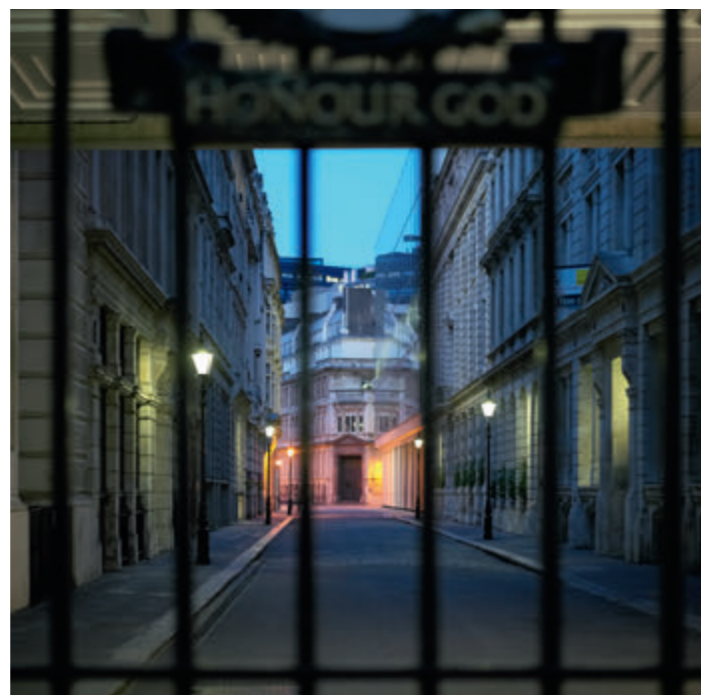
ST. ALBAN CHURCH

A koronavírus járvány idején egy Hasselblad X1D II-vel fotózva Londont megdöbbenett az, hogy ha kivesszük az utcákból a mindennapi élet üledékeit (az autókat, a teherautókat, az embereket), hirtelen előcsillan az építészet. Az épületek úgy mutatkoznak meg, mint építészeik tervein: élesen, sterilen. Giorgio de Chirico festményeire emlékeztetnek, azok lineáris tisztaságára

és ragyogóan megvilágított, álomszerű teire. Korábban sohasem tűnt fel számomra, hogy London egy grandiózus birodalmi sakktabla, mely felsorakoztatott építészeti elemeivel a kavalkádra vár. „Elvesztésként” tekintettem a városra egyrészt azért, mivel ez volt a kakofónia alatt megbúvó, és korábban abban elveszett London, másrészt mivel gyakran veszem már el benne olyan

mellékcákban, melyekről azt hittem, jól ismerem őket, harmadrészt pedig amiatt, mivel ezekben az időkben mindannyian egy kicsit elveszve érezzük magunkat. London lenyűgözően fest, miközben úgy néz ki, mintha egy neutronbomba pusztított volna. Sose gondoltam, hogy az apokaliptiszis annyira csendes, hogy hallani lehet a Piccadillyn a rigók énekét.

Simon Norfolk interjú

Miután egy kis ízelítőt kaptunk Simon munkáiból, személyes kérdéseinkre válaszolva egy kicsit közelebb engedett magához, amiért olvasóink nevében is köszönettel tartozunk neki...

Kérlek beszélj a kezdetekről. Hol, kitől vagy milyen iskolában tanultad a fotózást, illetve volt-e közvetlen példaképed, aki befolyásolta a művészi fejlődésedet?

A dél-walesi Newport városában, egy a dokumentarista fotózásról szóló, azóta szinte legendássá vált kurzus keretében tanultam a szakmát. A Magnum Photos ügynökség egyik tagja, David Hurn vezette a fotóriportereknek szánt képzést (pályafutásomat egyébként fotóriporterként kezdtem), azonban néhányukat nagyon érdekelt a tájfotózás is, így olyan fotósok körében mozogtunk, mint John Davies, Joel Meyerowitz vagy pedig Richard Misrach, aki a legnagyobb hatással volt rám. Tőle tanultam, hogy a legjobban úgy ragadhatom meg az olyasfajta erőteljes témákat, mint például azt, ahogyan az USA kizsákmányolja és tönkreteszti sivatagi tájait, hogy a szépség mézszínű fényeiben úszva mutatom meg őket.

Olvasóinkat nagyon érdekelné, hogy milyen technikával dolgozol, pontosabban van-e különbség a háborús helyszíneken használt technikád, illetve a békésebb körülmények között alkalmazott felszerelések között?

Pályafutásom első felében színes negatív filmre fotóztam egy 4x5-ös műszaki fényképezőgéppel. Az első gépem egy Wista volt, majd pedig arra az Ebony-ra váltottam, ami a mai napig megvan. Az enyém egy különleges darab, ami mahagóniból készült, nem pedig a megszokott makasszár ébenfából, és minden fém része titánból van. Egy nagyformátum-

ban dolgozó fotográfus, Hiromi Sakanashi készítette, aki eredetileg Japán déli szigetéről, Kyushu-ról származik, ahol családja 1872-ben megnyitotta Japán egyik első kameraboltját. Kis tokiói műhelyében csupán hét ember dolgozott egészen 2016-os bezárásáig, amikor Sakanashi nyugdíjba vonult. Munkáikat széles körben a valaha készült legkitűnőbb fa kameráknak tartják, melyeket ékszerészekhez hasonló precizitással alkottak meg.

Amikor 2010-ben visszatértem Afganisztánba, megszületett bennem egy projekt öt-

LONDON - LEADENHALL MARKET

lete, mely során amerikai katonai bázisokon fotóznék, ehhez pedig belföldi afgán repülőjáratokkal utaznék az országban. Amikor láttam, hogy a repülőtéren beraktak egy egész biciklit az átvilágító gépbe, rá kellett jönnöm, hogy lehetetlen lesz megoldanom a filmre való fotózást. Ráadásul amikor az amerikaiak azt mondták, hozzájárulnak ahhoz, hogy fotózzak, viszont fenntartják a jogot, hogy

ők hívják elő az összes filmet, amennyiben biztonsági problémára gyanakodnának, világossá vált számomra, hogy végül muszáj lesz vennem egy digitális kamerát. Így vásároltam egy PhaseOne gépet P45 hátfallal, és tíz év elteltével még mindig használom. Szeretem a CMOS chip adta tonalitást és gyakran dolgozom hosszú, akár 1 órás expozíciós idővel.

Nem igazán szeretek belemenni a technikai részletekbe, de egy számomra fontos dolgot elárulnék, méghozzá azt, hogy amikor 5x4-es formátumban fotóztam, az elképesztő költségekkel járt, ami furcsa módon valahol mégis egy jó dolognak bizonyult. Ott nem működött az, hogy csak kattintgatok, aztán a képeket a Capture One-ba betöltve majd meglátom, hogy mi használható. Ez a költségesség rákényszerített arra, hogy lassan és pontosan dolgozzak. Gondold ki, mi az, amit el akarsz mondani, mielőtt elővennéd a kamerát. Legyen a fejedben az előnézet, mielőtt exponálnál. Kérdezd meg magadtól „ez a legjobb mód/napszak/évszak/objektív/pozíció ahhoz, hogy megvalósítsd az ötletedet?” A Polaroidok az 5x4-nél nem igazán működnek, de ha tudod, hogyan kell használni a fénymérőt, akkor az már egyfajta Polaroid, előre láthatod vele a képet. Ezt a fajta lassú tempót tovább vittem a digitális kamerákkal való munkámba is, valamint a nyugodtabb helyszíneken ugyancsak ezt alkalmazom. Egy fotózás alkalmával nem az a célom, hogy 15 közepes méretű képet csináljak, hanem az, hogy egyetlen jót. Az elmúlt 10 évben készült digitális fotóim mindegyike bőven elfér egy 5 TB-os adathordozón.

A képeid láttán feltűnt, hogy egyetlen sorozat sem készült műteremben. Gondolom ezt is kipróbáltad, de Te a természetes világot helyezted előtérbe. Mi befolyásolt ebben a döntésedben?

SIMON NORFOLK - INTERJÚ

Számomra a műterem egy túlzottan steril környezet, ami egyszerűen korlátokat szab a képzeletemnek. Engem mindig is csak a külvilág és az abban zajló történetek érdekelték. Még a legkitűnőbb elme se tudja egy stúdió falain belül elképzelni mindazt, ami olyannyira eleven, megrendítő, szürreális, örömmel vagy éppen fájdalommal teli, felkavaró vagy felemelő, mint a valódi világ valódi embereinek a történetei.

Milyen munkával foglalkozol jelenleg, ha lehet, kérlek pár szót mondj róla.

Most éppen egy új projekt printjein dolgozom, aminek a címe „Relic” (Relikvia). A brit hadsereg legelőkelőbb hadosztályának, a királynőt védő angol királyi testőrségnek a harci zászlóit fotóztam. A zászlók a Buckingham-palota mellett található laktanyájuk

kápolnájában vannak kifüggesztve. Feltételezem, Nagy-Britannia egyike azon kevés országoknak, melyek egy vallási helyen állítják ki ezeket a harci zászlókat, nem pedig múzeumban... vagy hogy van ez például Magyarországon? Valóban, van egy bizonyos szent jellegük, hiszen ténylegesen ott voltak az egyes csatákban, némelyikük 200 éves is megvan, és a csaták nevével együtt látva őket olyan, mintha rajtuk keresztül egy utazást tennénk a Brit Birodalomban. A zászlók azonban kopottak és szakadtak, ami Nagy-Britannia megfakult dicsőségének metaforája is lehet. A képeket egyfajta válasznak szánom a nyári hónapokban lezajlott Black Lives Matter mozgalom demonstrációira. Nálunk a legtöbb embert elég óvatos és távoli kapcsolat fűzi a brit lobogóhoz. Látjuk sporteseményeken vagy királyi eskü-

vőkön, azonban legtöbbször Nagy-Britannia rég elveszett birodalmára emlékeztet bennünket, valamint a rabszolga-kereskedeleme, amelyből finanszírozták, és a fenntartásához szükséges brutalitásra.

Megköszönve az interjút, megkérdezem, szerepel-e jövőbeli terveid között, hogy Budapesten egy kiállítás keretében bemutasd a képeidet, találkozz a magyar fotózást szerető közönséggel?

Ha készítesz nekem egy Covid elleni vakcinát, eljövök hozzátok, és együtt megünnepeljük. Jelenleg sajnos egyáltalán nem áll módomban utazni, így most néhány hetet annak szentelek, hogy lefessek kívülről a házamat és meg kell mondjam, kimondottan élvezem. Mindig is festő szerettem volna lenni!

■ www.simonnorfolk.com

